

سخنان حکمت آمیز

مجموعه از سخنان حکمت آمیز بزرگان،

احادیث و اشعار خلیفه و داستان های عبرت آموز

قابل استفاده فرهیختگان محترم، وقایع و سخنرانان، امجد و غیره. کلیه حکمت جوینان

تهیه و تنظیم: محمد حمیدی نژاد

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۲۳-۱۸-۱	شماره کتابشناسی ملی :
۴۲۶۶۱۳	عنوان و نام پدیدآور :
سخنان حکمتآمیز : مجموعه‌ای از سخنان حکمت‌آمیز بزرگان، احادیث و اشعار حکیمانه و داستان‌های عبرت‌آموزانه و تنظیم محمد حمیدی‌نژاد.	
توران : انتشارات حکمت و عرفان، ۱۳۹۵.	مشخصات نشر :
۲۳۷ ص.	مشخصات ظاهری :
کتابنامه : ص. ۲۳۳.	یادداشت :
لقمان --- کلمات قصار	موضوع :
Lugman, the Sage -- Quotations	موضوع :
چهارده معصوم --- احادیث	موضوع :
Fourteen Innocents of Shille -- Hadiths	موضوع :
چهارده معصوم --- کلمات قصار	موضوع :
Fourteen Innocents of Shille -- Quotations	موضوع :
احادیث شریعه --- قرن ۱۳	موضوع :
Hadith (Shillies) -- Texts -- 20th century	موضوع :
۲۱۷/۲۱۲	رده بندی دیویی :
BP ۱۳۶/۹ ج ۳ ۱۳۹۵	رده بندی کنگره :
حمیدی‌نژاد، محمد، ۱۳۲۵ - ، گردآورنده	سرشناسه :
فبپا	میت فهرست نویسی :

انتشارات حکمت و عرفان
Hakmat & Erfan Publications

آدرس ناشر: تهران، خیابان شهید مصطفی خمینی، کوچه شهید افشار، شهاب ۱، پلاک ۷

تلفن: ۰۲۱-۵۵۸۰۶۸ و ۰۹۱۲۱۴۳۳۶۶۷

سخنان حکمت‌آمیز

مجموعه‌ای از سخنان حکمت‌آمیز بزرگان، احادیث و اشعار حکیمانه و داستان‌های عبرت‌آموز

تهیه و تنظیم: محمد حمیدی‌نژاد
آماده‌سازی: سیدعلیرضا خورشیدی‌فرد

طراح جلد: مصطفی توفیقی

ناشر: حکمت عرفان

چاپ اول / ۱۳۹۶ / ۳۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: مولانا

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۲۳-۱۸-۱

قیمت: ۱۵,۰۰۰ تومان

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

تلفن‌های تماس: ۰۳۱-۵۵۴۴۱۳۴۳-۵۵۴۴۴۹۷۵-۵۵۴۴۵۴۵۹-۰۹۱۳۲۷۶۳۶۵۹ محمد حمیدی‌نژاد

مراکز پخش:

کاشان، چهارراه آیت‌الله کاشانی، خانه کتاب، تلفن: ۰۳۱-۵۵۴۵۰۳۱۳

کاشان، بازار میانچال، کتابفروشی یزدانخواه، تلفن: ۰۳۱-۵۵۴۵۴۸۵۹

فصل اول:

سخنان پیامبر اعظم ﷺ از نهج الفصاحه

- ۲۱..... سخنان پیامد اعظم ﷺ از نهج الفصاحه»
- ۲۱..... «ه‌ شینی بزرگان»، «جهاد با مشرکان»، «تجدید ایمان»
- ۲۲..... «زیبایی دم»، «المندی و تنگدستی»، «رفیق راه»، «سیاه بختی»
- ۲۳..... «رفتار با خوشا و هم یگان»، «سه دعای مستجاب»، «سه کار واجب»
- ۲۴..... «اوصاف ایمان»، «پنا س»
- ۲۵..... «عکس‌العمل کردار»، «غم دارا خور»، «اصلاحگری»
- ۲۶..... «پرهیز از خشم»، «کیفر این جهان و آن جهانی»
- ۲۶..... «آزار خدا»، «سبب آموزش»
- ۲۷..... «بازتاب تواضع و تکبر»، «مکافات عمل»
- ۲۷..... «رفاقت با رفیق پدر»، «سیره مزبله»
- ۲۸..... «هوای نفس»، «خلوت با نامحرم»، «کار با معذرت»
- ۲۹..... «پرهیز از رفیق بد»، «برکت ازدواج»
- ۲۹..... «نکوهش طلاق»، «انتخاب همسفر»
- ۳۰..... «ادب و عقل»، «رفیق صالح»، «زشتکاری و سرزنش»
- ۳۱..... «زنا در مقابل زنا»، «راهنمایی به کار خیر»
- ۳۱..... «حشر با محبوبان»، «بهره‌مندی به اعتدال»
- ۳۲..... «پذیرش بزرگوارانه»، «سیره مردمی بودن پیامبر ﷺ»
- ۳۲..... «دوستی پایدار»، «حلال ناگوار»

- ۳۳..... «مردمان ناخجسته»، «آداب احسان»، «راه بی‌گمان، روزی مؤمنان»
- ۳۴..... «سخن به کفایت»
- ۳۴..... «چند حدیث حکمت‌آموز از پیامبر اکرم ﷺ»

فصل دوم:

حکمت‌های نهج البلاغه امیرالمؤمنین علی علیه السلام

- ۳۹..... «حکمت‌های نهج البلاغه امیرالمؤمنین علی علیه السلام»
- ۴۰..... «شناخت عاقل و احمق»
- ۴۱..... «معادگرایی»، «غرورزدگی»، «ارزش‌های اخلاقی»
- ۴۲..... «میدانی»، «توانمندی و شهوت»
- ۴۲..... «ترس از خدا به خدا ناسپاسی»، «برترین پارسایی»
- ۴۳..... «یاد مرگ»، «مبتدا در زندگی»، «راه بی‌نیازی»، «آرزوهای طولانی»
- ۴۴..... «چند هشدار»، «سسام سایه‌بانی (عبادت)»
- ۴۵..... «مشکلات تشکیل خانواده»، «آنها در دندک ستمکاران»
- ۴۵..... «ره‌آورد سعادت»، «تلخی‌ها و سیرین‌های دنیا و آخرت»
- ۴۶..... «انفاق»، «ارزش حیاء»، «راه بدست آوردن روزی حلال»
- ۴۷..... «پرهیز از آغازگری در جنگ»، «خصائص و کمالات اخلاقی مردان و زنان»
- ۴۸..... «نشانه خردمندی»، «روش برخورد با دوستان بد»
- ۴۸..... «پرهیز از مواضع اتهام»، «ارزش مشورت و پرهیز از خشم»
- ۴۹..... «درباره فقر»، «روش برخورد با متجاوزان»
- ۴۹..... «فناپذیری دنیا»، «درمان ترس»
- ۵۰..... «پرهیز از زراندوزی»، «حسادت آفت دوستی است»
- ۵۰..... «مومن و ارزش حکمت»
- ۵۱..... «آرزش تخصص»، «ارزش استغفار»، «والا ترین علم»، «عالم بی‌عمل»
- ۵۲..... «فرصت را غنیمت شمارید»، «شناخت دنیا»، «روان‌شناسی مرد و زن»
- ۵۳..... «کنترل زبان»، «غفلت دنیاپرستان»
- ۵۴..... «از نااهل حاجت نخواه»، «ایثار اقتصادی»
- ۵۴..... «عفت و شکر»، «علامت جاهل»

- ۵۵..... «نشانه کمال عقل»، «ضرورت یاد مرگ»
- ۵۵..... «شیوه برخورد با فتنه‌ها»، «روش برخورد با دشمن»
- ۵۶..... «آیین دوست‌یابی»، «نتیجه هواپرستی»، «غنیمت شمردن فرصت»
- ۵۷..... «عمل‌گرایی»، «روش یاری کردن مردم و جبران گناهان»
- ۵۷..... «شناخت ضداًرزش‌ها»
- ۵۸..... «شگفتی‌های خلقت انسان»
- ۵۸..... «هشدارهایی از نهج البلاغه»
- ۵۸..... «عدالت در قضاوت»، «آینده دردناک ستمکاران»
- ۵۹..... «تفاضل»، «حسادت و بیماری»
- ۵۹..... «رابطه طمع‌ورزی و خواری»، «ارکان ایمان»
- ۶۰..... «آرزوهای ناپسندیده و خوش‌خلقی»، «شناخت ضداًرزش‌ها»
- ۶۰..... «آرزوهای ناپسندیده و ضداًرزش‌ها»
- ۶۱..... «شناخت انسان‌های نالاقی»، «رازداری و خوشروئی»

فصل سوم:

فرازهایی از صحیفه سجّاده امام زین‌العابدین علی بن الحسین علیه السلام

- ۶۵..... «فرازی از صحیفه سجّادیه»
- ۶۵..... دعای هیجدهم: «نیایش امام زین‌العابدین علیه السلام در شکرگزاری برای دفع بلاها»
- ۶۶..... «دعای هیجدهم: دعای منظوم سجّادیه برای دفع بلا»
- ۶۸..... «دعای چهارم: دعای امام زین‌العابدین علیه السلام در صحیفه سجّادیه، در یاد مرگ»
- ۶۹..... «دعای چهارم: منظوم دعای صحیفه سجّادیه به یاد مرگ»
- ۷۰..... «دعای سی و هشتم: فرازی از صحیفه سجّادیه امام زین‌العابدین علیه السلام در عذرخواهی از خداوند»
- ۷۱..... «دعای سی و هشتم: دعای منظوم امام سجّاد در عذرخواهی از خداوند»
- دعای سی و نهم: «فرازی از نیایش امام زین‌العابدین علیه السلام در طلب عفو و بخشایش»
- ۷۱..... «دعای سی و نهم: دعای منظوم امام سجّاد علیه السلام در درخواست گذشت و طلب عفو»
- ۷۲.....

فصل چهارم:

الهی نامه و مناجات علامه آیت الله حسن زاده آملی

«الهی نامه علامه حسن زاده آملی»..... ۷۵

فصل پنجم:

لقمان حکیم در قرآن و احادیث

- ۸۵..... «حکمت چیست؟»
- ۸۵..... «لقمان حکیم که بود؟»
- ۸۶..... «زندگی نامه لقمان»
- ۸۷..... «آیات ن پر ام بود؟»
- ۸۸..... «درم دستای لقمان به حکمت»
- ۹۰..... «حکمت از مزه ثمای و برنس بن عبدالرحمان»، «سلمان فارسی»
- ۹۱..... «شاگردان لقمان»
- ۹۲..... «لقمان سیه فام»
- ۹۳..... «حکمت های لقمان در قرآن»
- ۹۵..... «هشدارهای مهم»، «پرهیز از مواضع توب»، «پرهیز از دشمنی با مردم»
- ۹۶..... «آداب قرض گرفتن»، «از نو کیسه حاجت خواه»
- ۹۷..... «فرق موعظه و حکمت از دیدگاه شهید مطهری»
- ۹۸..... «حکمت و اخلاص»
- ۹۹..... «حکمت و مشورت»
- ۱۰۰..... «حکمت و توکل»
- ۱۰۱..... «توکل در قرآن»، «فایده حکمت»
- ۱۰۲..... «حکایتی از گلستان»

فصل ششم:

سخنان حکمت آمیز لقمان حکیم، ائمه اطهار علیهم السلام و بزرگان

- ۱۰۵..... «لقمان از دیدگاه امام صادق علیه السلام»
- ۱۰۶..... «پندهای حکیمانه»، «درباره همسایه»

- ۱۰۷..... «بی‌رغبیتی به دنیا»
- ۱۰۸..... «امانت‌داری»، «چهار حکمت از چهار پیامبر»
- ۱۰۹..... «چند نکته حکمت‌آمیز»
- ۱۱۰..... «چند حدیث حکمت‌آمیز»
- ۱۱۱..... «گفتار حکماء»
- ۱۱۲..... «در آداب مسافرت»
- ۱۱۵..... «سخنان و پندهای حکیمانه از قابوسنامه»
- ۱۱۶..... «قناعت»
- ۱۱۷..... «در آرائد، کوت و خاموشی»
- ۱۱۸..... «بلا، ریان»
- ۱۱۹..... «رازداری»
- ۱۲۰..... «فایده خاموشی»، «چند نصیحت از حکما در مورد سکوت»
- ۱۲۱..... «نکاتی از آداب اخلاقی و اجتماعی»
- ۱۲۲..... «دو حکمت از گلستان سعدی»، «ادب در گفتار»
- ۱۲۴..... «نقش زبان در شخصیت»
- ۱۲۵..... «فروتنی و تواضع»
- ۱۲۶..... «چند حدیث حکمت‌آمیز»
- ۱۲۷..... «رحم کن تا خدا به تو رحم کند»
- ۱۲۸..... «خواب نیم‌روز»، «نتیجه کار خوب و بد»
- ۱۲۹..... «چند نصیحت از حکما»

فصل هفتم:

در انتخاب رفیق و همنشین از دیدگاه لقمان حکیم، رساله

- ۱۳۵..... «در انتخاب رفیق و همنشین»
- ۱۳۶..... «رفیق بد»، «همنشینی با دانشمندان»
- ۱۳۷..... «همنشین با رفیق ناهموار»
- ۱۳۸..... «کسانی که شایسته همنشینی هستند»
- ۱۳۹..... «کسانی که شایسته همنشینی نیستند»

۱۳۹.....	«نشانه‌های خردمند»
۱۳۹.....	«ارزش و نشانه خرد»
۱۴۰.....	«نشانه دانشمند»
۱۴۲.....	«دربارۀ اتفاق»
۱۴۳.....	«ادب دنیاجویی»
۱۴۵.....	«آداب معاشرت با مردم»
۱۴۶.....	«آداب معاشرت با پادشاهان و بزرگان»

فصل هشتم:

زنان حکیمانه، داستان‌ها، نصایح و پندهای ائمه اطهار

۱۵۱.....	«از سخنان افضّٰل اوصیاء امیرالمومنین علی (علیه السلام)»
۱۵۲.....	«داستان‌هایی از امامان حرم»
۱۵۲.....	«داستان لقمان و فرزانش»، «داستان لقمان و مست»
۱۵۳.....	«داستان لقمان و حصرت داود»
۱۵۳.....	«بهترین غذاها و بدترین غذاها»
۱۵۴.....	«صبر در فقر و ناداری و حاجت از خدا»
۱۵۵.....	«حکمت‌هایی از حکماء»
۱۵۶.....	«چند نصیحت پدرا نه از لقمان»
۱۵۶.....	«جدال و جرّ و بحث»
۱۵۷.....	«خشم»، «دروغ»
۱۵۸.....	«پرهیز از کم‌صبری، حرص، تنبلی»
۱۵۹.....	«حکمت خداوند از دیدگاه شیخ بهائی»
۱۶۰.....	«اشعاری عارفانه از حکیم شیخ عطار»
۱۶۱.....	«تذکرةهای حکیمانه»
۱۶۲.....	«احتراز از رذایل اخلاقی»
۱۶۲.....	«ستم به زیردست»
۱۶۳.....	«خودپسندی»، «حسد»
۱۶۴.....	«ریا»

- ۱۶۵..... «سخنان حکمت‌آمیز از بزرگان»
- ۱۶۶..... «احادیث حکمت‌آمیز دربارهٔ تقوی»
- ۱۶۷..... «دنیا از دیدگاه امیرالمومنین»
- ۱۶۸..... «حکماء چه گفته‌اند؟»
- ۱۷۱..... «حکمت‌های گوناگون»
- ۱۷۱..... «برترین ثروت»، «امانت به خدا سپردن»، «ثروت انسان»
- ۱۷۲..... «متوقف شدن روزی دزد»، «زبان‌های فقر»
- ۱۷۳..... «چند حدیث حکمت‌آمیز»
- ۱۷۴..... «فایده‌های چند از گفتار حکماء و فلاسفه»

فصل نهم:

در آداب خوردن، راز تندرستی، احادیث و مثل‌های حکیمانه، کلمات قصار
امیرالمؤمنین علی علیه السلام و پندهای ناب

- ۱۷۹..... «در آداب خوردن»، «ابد پر خور»
- ۱۸۰..... «از شیخ رئیس ابوعلی سینا»، «از تندرستی»
- ۱۸۱..... «نکات آموزنده»
- ۱۸۲..... «داستان جو کاشتن لقمان»
- ۱۸۳..... «ایراد به نقش یا نقاش»، «کلمات قصار امیرالمؤمنین علیه السلام»
- ۱۸۴..... «انواع غربت»، «چند حدیث ناب»
- ۱۸۶..... «از عیون اخبار الرضا»، «حکمت‌هایی از قول امام صادق علیه السلام»
- ۱۸۷..... «پندهای ناب از بزرگان»
- ۱۹۰..... «نصایح گهربار لقمان حکیم به پسرش»
- ۱۹۲..... «ارزش انسان از دیدگاه ائمه اطهار علیهم السلام»
- ۱۹۵..... «مثل‌های حکیمانه»
- ۱۹۵..... «مثل دین»، «مثل نماز»، «مثل دنیا»
- ۱۹۶..... «مثل بندگان دنیا»، «مثل مرگ و رستاخیز»
- ۱۹۷..... «ما درون را بنگریم و حال را»، «گفتار حکیمانه سعدی در گلستان»
- ۱۹۸..... «نعرهٔ عشق»

فصل دهم:

سخنان حکما و بزرگان، اندرزهای لقمان در قرآن، احادیثی از رسول خدا و ائمه اطهار (علیهم السلام)، اشعار حکیمانه شعرا و عرفا

- ۲۰۳..... «حکمت‌های لقمان حکیم»
- ۲۰۵..... «از گفتار بزرگان و حکماء»
- ۲۰۷..... «اندرزهای لقمان حکیم در قرآن و حدیث»
- ۲۱۰..... «چند حکمت گرانبها»
- ۲۱۲..... «ا. رزهای حکماء»
- ۲۱۴..... «گ. ری چند از حکماء»
- ۲۱۶..... «حکمت‌های ناب از نلسن سندی»
- ۲۱۸..... «پیران سده بیستم را احترام کنید»
- ۲۱۹..... «بزرگان چه گفتند»، «گوهرهای حکمت»
- ۲۲۱..... «احادیثی از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام)»
- ۲۲۲..... «حکمت‌های حکماء»
- ۲۲۴..... «پندهای لقمان به پسرش»
- ۲۲۶..... «اشعاری حکیمانه از حکیم ابوالقاسم فردوسی»
- ۲۲۸..... «توحید از دیدگاه خواجه عبدالله انصاری»
- ۲۳۰..... «حُسن ختام»
- ۲۳۳..... منابع و مآخذ

مقدمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَ
الرُّسُلِينَ حَبِيبِ إِلَهِ الْعَالَمِينَ أَبُو الْقَاسِمِ مُحَمَّدٌ ﷺ وَ عَلَى أَفْضَلِ
الْأَوْصِيَاءِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿يُؤْتِي
الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَ مَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ
إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾

«خداوند فیض حکمت را به هر که خواهد عطا کند، و به هر که
فیض حکمت را ببخشد به او رحمت و خیر بسیار عطا فرموده و
این حقیقت را جز خردمندان نمی‌دانند»

و درباره عطاء حکمت به لقمان حکیم می‌فرماید:

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ
لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾^۱

«و ما به لقمان حکمت عطا کردیم و فرمودیم که خدا را شکر کن و
هر که شکر حق گوید به نفع خود اوست؛ و هر که ناسپاسی کند، خدا

۱. بقره، آیه ۲۶۹

۲. لقمان، آیه ۱۲

بی‌نیاز و به ذات خود ستوده است.

بدیهی است که قرآن معتبرترین سند ما مسلمانان و اوج حکمت و بلاغت و بزرگترین معجزه رسول اکرم و مایه فخر و مباهات ما بر پیروان سایر ادیان است. و پس از آن نهج الفصاحه حضرت ختمی مرتبت محمد ﷺ و نهج البلاغه مولای متقیان امیر مؤمنان علی ابن ابیطالب علیه السلام که فوق کلام بشری و در افقی فراتر از یافته‌های بشریت است که از چشمه‌سار ملکوت جریان یافته و دل‌های افسرده را طراوت می‌بخشد. و حکمت‌ها و کلمات قصار او هریک رمزی از رموز چشمه‌های معرفت، برار روشنایی دل صاحب‌دلان است.

همچنین صحیفه سبأیه و احادیث و سخنان حکمت‌آموز و ارزشمند ائمه اطهار علیهم السلام و روایات آن بزرگواران که روشن‌کننده راه بشریت هستند.

و نیز سخنان گهربار و نغز حکماء و فلاسفه بزرگان و دانشمندان در طول تاریخ، که هریک به نوعی معلم بشریت و منابعی روشنی فرا راه بنی‌آدم بوده‌اند؛ و نعمت‌هایی که خداوند برای همه انسان‌ها قرار داده است.

و همچنین نصیحت‌های لقمان، که اگرچه خطاب به فرزندش می‌باشد، ولی در اصل خطاب به همه بنی‌آدم است. و مانند لؤلؤ و مرجان‌های گرانبها می‌باشند. که باید آویزه گوش‌های نصیحت‌پذیر و شنوا قرار گیرند.

امیرالمومنین علیه السلام می‌فرماید: «إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمِلُّ كَمَا تَمِلُّ الْأَبْدَانُ فَابْتَغُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكْمِ».

همانا دل‌ها مانند بدن‌ها افسرده می‌شوند، پس برای طراوت و شادابی دل‌ها سخنان زیبای حکمت‌آمیز بجوید.^۱

اذا با حمد و سپاس از خداوند منان که توفیق فرمود تا از اوقات فراغت بهره‌برده، سخنان گهربار حکماء و دانشمندان و بزرگان را در حدّ توان گردآوری نموده و مجموعه نسبتاً جامعی از حکمت پدید آورم.

در این کتاب سعی بر آن بوده که علاوه بر سخنان گهربار لقمان حکیم در قرآن و منابع دیگر، حکمت‌های ناب نهج‌البلاغه و روایات و احادیث حکمت‌آمیز ائمه اطهار علیهم السلام از پندها و نصایح سایر حکما و دانشمندان در طول تاریخ نیز بهره‌گرفته شود و برای رفع خستگی و ملالت از داستان‌های خوب و شیرین رازهای پندآموز و سودمند و مطالب کمیاب و پرازش نیز، در لابه‌لای مطالب حکمت‌آمیز استفاده شود، که دل‌ها را روشن و جان‌ها را معطر ساخت. در این دسته‌بندی طراوت و شادابی بخشد و سفارش مولا امیرالمومنین علیه السلام در این مورد را عملی سازد؛ و به قول شیخ اجل سعدی: «در موعظه‌های شافی را در سلک عبارات کشیده و داروی تلخ نصیحت را به شهد

ظرافت برآمیخته، تا طبع ملول، از دولت قبول، محروم نماند.»^۲ «تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.»

و از آنجا که ثمره عمر و حیات انسان، ایمان، تقوا و عمل صالحی است که در مدت حیات به‌جا آورده و آثار خیری از خود باقی گذارد و کتاب سودمندی که احیاء‌کننده دین و شریعت سید المرسلین است پدید آورد. که پیامبر ﷺ فرمود: «إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا عَنْ ثَلَاثٍ، عِلْمٍ يَنْتَفِعُ بِهِ وَ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ وَ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ» انسان که می‌میرد، نامه‌اش ملش بسته می‌شود مگر سه چیز، کتاب علمی سودمندی که مردم از آن استفاده کنند، پناهای عام‌المنفعه که مردم از آنها بهره‌مند گردند و فرزند صالح و نیک‌کاری که نام و یاد او را زنده نگه دارد.

امید آن که این هدیه مورد رضایت خداوند متعال و پذیرش او قرار گیرد؛ و این خدمت کوچک را از بنده ضعیف بسزید و باعث آموزش گناهانم شود؛ و مورد استفاده مؤمنین و بندگان صالح واقع گردد. و مرا در زندگانی و پس از آن از دعای خیر و طریقه مغفرت فراموش نفرمایند.

از زحمات شاعر توانا و ادیب ارجمند، جناب استاد حاج آقا شهاب تشکری آرانی و جناب استاد دکتر عبدالله موحدی و حجه الاسلام و المسلمین شیخ منصور فرجی که در ویرایش و بازبینی

کتاب یاری‌ام نموده‌اند، سپاسگزاری می‌نمایم. همچنین از زحمات آقای افشین عاطفی و آقای سید علیرضا خورشیدی‌فرد جهت آماده‌سازی کتاب برای چاپ تشکر می‌کنم.

از آنجا که اذعان دارم برای رفع عیوب، محتاج راهنمایی‌های بزرگان علم و دیدگاه‌ها و پیشنهادهای علما و فقهای معظم و دانشمندان محترم هستم؛ تقاضا می‌کنم بر این کمترین منت نهاده، نقص‌ها را بفرمایند تا متذکر شوند، باشد که مرتفع گردد.

قبلاً از راهنمایی‌های سروران گرامی سپاسگزارم.

محمد حمیدی‌نژاد

۱۳۹۶